

MAGYAR KURIR

A' FELSÉGES CSÁSZAR ÉS APOSTOLI KIRÁLY KE-
GYELMES ENGEDELMÉBŐL.

Indúlt Bétsből, Pénteken, December 10-dik napján, 1813-dik esztendőben.

Helvétziai Respublika.

Közelgetvén a' Frantziák ellen öszve szövötközött hatalmas Fejedelmeknek rop-pant hadi szeregeik ezen Köztársaság határaihoz, minden Kantonok nagy nyughatatlanságba estek, és hogy *Zurichben* (Tigurumban) *tagsatzungot*, azaz, közönségesgyűlést tartván, hazájoknak fenn maradásokra, 's hátorságban leendő helyheztetésére nézve tanátskózzanak, meghatározták. Minekutánna minden Kantonbéli követek közakarattal megegyeztek volna abban, hogy ők egyik hadakozó félhez se hajoljanak, hanem szoros neutralitásba maradjanak, a' Gyűlés nevében következőzendő kinyilatkoztatást küldött az Előülő *Reinhard* azokhoz a' 19 Kantonokhoz, mellyekből ez a' régi Köztársaság öszve van alkotva:

„*Szövetséges társainknak egésséget kívánunk!* A' még kevés idővel ez előit tőlünk távol volt háború most már Hazánk határaihoz közelget. Ezen környülállások közt minékünk a' Helvétziai Szövetségbéli Statusok küldöttjeinek kötelességünkben állott Hazánk környülállásairól tanátskozni, a' hadakozó Hatalmasságokhoz illendő kinyilatkoztatást küldeni, és a' szükséges rendeléseket megtenni. Mí őseink fundamentom törvényeihez hívek lévén a' nekünk adatott hatalom, és a' mi Kormány székeinknek hagyományosak szerént, egyenlő aka-

rattal, 's köz megegyezéssel Helvétziának neutralitását határoztuk meg, és az erről hozott bizohyság írást, a' Fels. hadakozó Monárkáknak illendőképpen meg is fogjuk küldeni.“

„A' mi Hazánknak szabadságát és tessen-dességét, a' mindenható Isten óltalma alatt sok száz esztendőkig a' neutralitásnak szoros meg tartása tartotta fenn, valamint a' régi elfolyt időkben, úgy most is nagy szükségünk van nekünk arra. Arra való nézve minden tehetségünkben lévő eszközökkel igyekezzünk azt fenn tartani. A' Haza szabadságát és függetlenségét megoltalmazni, jelen való alkotmányát fenn tartani, birtokainkat sérthetetlenül meg tartani minden iparkodásainknak egyetlen egy és leg-főbb tzejllya.“

„Kedves szövetséges társaink, a' Haza nevében kívánunk mi Titeket erről tudósítani, hogy kiki közzületek, akar ki legyen az, hasonló értelemben munkálódjon, 's tehetsége szerént ezen fő véget eszközölni igyekezzen, hogy kiki örömmel 's készséggel tellyesítse azt, a' mit a' Haza java és megmaradása tőlle kíván, 's annál fogta őseihez méltó lévén, tegye állandóvá szerentséjét.“

„Melységes tisztelettel hálállyuk meg az Úr Istennek azt a' számtalan jótéteményeit, mellyekkel Hazánkat ekkorig meg tetézte, az ő hatalmas védelmezésébe ajánl-

Juk buzgó köuyörgéseinkel annak további megmaradását is. — *Költ Zürichben, Novemb. 20-ik napján, 1813-ik esztendőben.* Helvétziának Landammanja, és a' Gyűlésnek Előülője *Reinhö d János.*

A' nemzetnek ezen köz megegyezésből hozott végzését a' hadakozó Hatalmasságokkal is közleni kívánták a' Zürchi Közöséges Gyűlésnek tagjai következő módon:

„*Mi Helvéciának Landammanja, és a' Helvétziai szövetséges Kantonoknak meg hatalmazott küldöttjei, a' kik e' folyó esztendőben, a' szövetség városában Zürichben rendkívül öszvegyűltünk, és a' jelen való politikai 's hadi környűllások közt Hazánkunk belső állapotját, 's ennek a' külföldi Hatalmasságokkal való egyarányúságát gondosan megfontoltuk, enél fogva a' 19 szövetséges Kantonoknak nevekben köz akarral, 's közönségesen kijelentjük, hogy a' Helvétziai szövetséges Statusok azon régi alkotmányokhoz ragaszkodván, mely által sok századoktól fogva a' háború piatztát a' Hevétziai földtől elháritottuk, annak sérthetlenségét a' közelgető hadi seregek ellen fenn tartottuk, szomszédainkkal való égyességünket meg oltalmaztuk, szent kötelességeknek tartjuk magunkat a' jelenvaló háborúban is a' neutralitáshoz szabni, 's azt minden hadakozó Hatalmasságok eránt szentül és minden részre való hajlás nélkül megtartani.*

„Ennek a' neutralitásnak, és a' Helvétziai szövetséges tartományokban való állandó tsendességnek fenntartására nézve azt végzette a' Zürchi Közöséges Gyűlés, hogy a' Helvétziai határookra honnyi hadi nép állíttatassék ki, és annak hátorsága 's megsérthetlensége fegyverrel védelmeztesse. Az a' jóltéví barátság, mellyel a' hadakozó Hatalmasságok Helvétzia eránt mindenkor viseltettek, most is tellyes bizodalmat nyújt a' Gyűlésnek az eránt, hogy annak a' független népnek neutráli-

tássát, mellynek nemzeti fenn állása egyedül külső és belső tsendességében, és háboríthatatlan hátorságában áll, illendő tekintetben fogják tartani, azt semmi háborús környűllások közt még nem háborítják, 's erre való tekintetből hadi népeik vezérjeinek erányos parantsolatot fognak adni, hogy Helvétziának neutrális, avagy egyik hadakozó félhez sem hajló határait se illessék, sokkal inkább helyet nem foglalnak és által nem mennek azon. Ennek ereje szerént a' jelenvaló jelentés a' szövetség petsétjével, a' Landammannak, az az, Előülőnek, és a' Szövetség Kantzelláriusának aláírásokkal megerössítettett *Zürchben, Novemb. 18-ik napján, 1813 eszt.* Aláíratnak Helvétziának Landammanja, és a' Tagsvatzungnak Előülője *Reinhard János, a' Szövetségnek Kantzelláriusa Moursion.* — Ez a' kijelentés mind Frankfurtba a' Szövetséges Fejedelmeknek, mind Párisba *Napoleon Császárnak* két két követek által meg küldetett, melly követségnek következtéseiről még most semmi bizonyost nem írhatunk.

Orosz Birodalom.

A' Pétersburgi közönséges újság levelek szerént, néhai Generál *Moreau* (olvast Moro) a' múlt October 14-ik napján temetett el Pétersburgban az ott lakó Katolikusoknak templomában mintegy olly nagy herózt, mint a' millyen ő volt, illendő pompával. — Ugyan azon Pétersburgi újság levelek jelentik, hogy Fr. General *Vandamme*, a' ki Cseh Országnek szélső városa Peterswalde vidékén az Oroszok által elfogattatott, 's Orosz Országba küldetett rabságra, Septemb. 12-ik napján érkezett meg Moszkvába, és ezen városnak azon kastélyába szállíttatott bé, melly *Kremlnek* vagy Kremlinek neveztetik, és a' mellyben hajdan *I. Péter* uralkodása előtt az Orosz Császárok iaktanak vala. —

Ez a' nem annyira vitézségéről, mint durva és pallérozatlan természetéről, s kegyetlenségéről híres Belgiomi születésű Fr. Generális, nagy testű és fejű, széles vállú, komor és félelmes tekintetű, és sem beszédjében, sem maga viseletében semmi pallérozottságot nem mutató embernek lenni mondatik. Midőn Moszkauba való érkezése után, az oda való Gubernátor Gróf *Hostopschin* eleibe vitetett volna, magát annak jóságába ajánlotta, kinek a' nevezett Kormányozó így felelt: „Kigyelmeddel is úgy fognak nállunk bánni, „mint minden fogságba esett Generálisokkal“, mellyre *Vandamme* magát meghajtotta — „Senmi fogyatkozása nem leszen „Kigyelmednek“ Erre is meghajtotta magát. — „A' Kigyelmed kvártélyaa' Kremlben fog lenni, a' hol a' Kigyelmed szémei magokat azokon a' pusztításokon hiszalhattyak, mellyeket *Napoleon* 's a' Kigyelmed fegyveres társai tettek“. Ekkor is meghajtotta magát Gen. *Vandamme*, 's ki vitetett a' Gubernátor szobájából.

Az Augspurgi újság levelek szerint, azokról a' Lengyel Generálisokról és tisztokról, a' kik a' Lipsiai véres ütközetben elfogattattak, ekként szollott *Sándor* Orosz Császár Eő Felsége: A' szövetséges Fejedelmekkel való meg egyezéshez képest, minden Lengyel hadi foglyok hazájokba vissza mehetnek, minekutánna meggyőztettünk volna arról, hogy azok Európa közönséges ügye ellen többé fegyvert nem fognak. — A' Lengyel Generálisok betsülletekre is fogadták, hogy ők azt mivelni nem fogják, mellyét el is fogadott a' Császár, 's őket illy szavakkal bocsátotta el maga elől: Vezessék haza Kigyelmedek annak a' számos hadi seregnak maradványát, mellyet egy meghódoltató (értette *Napoleon* őt) a' népeknek elnyomattatásokra for-

dított vala, ezekből még jó polgárok lehetnek, minekutánna meg tanúlták volna azt, hogy nem a' bátorság, hanem az a' jó akarat boldogítja a' népeket, mellyel kiki a' magabátorságát, erejét, és szabadságát a' közönséges hásonra fordítja. — Ezeknek a' hadi foglyoknak két tsapatja, *Kamiesky* és *Krazsinky* Generálisokukt vezérlések alatt, az Odera folyóvízen mentek által hazájokba. — A' Prusszus hadi seregek által elfogattatott Lengyel katona-ság és tisztek is haza bocsátatnak.

Olasz Ország.

Egy Majlandi 21-ik Novemberi magános tudósítás szerint, mellyet a' Norimbergai Correspondensnek 336-ik darabjában olvasni lehet, ilyenképen festetik le azon városnak jelen való állapotja: — A' mi politika állapotunk még most is olly szomorú, mint volt két vagy több hetekkel ennekelőtte. Úgy mondják, hogy e' folyó hónap 15-ikénn Veronából ki ütött a' Vice Király, de hogy ott sem volt nagyobb szerentséje, mint néhány nappal a'nnakelőtte *Alia* mellett. Azt is beszéllik, hogy a' Pó folyóvíznek torkánál, a' Ferrarai oldalon 3 vagy 4 száz Anglus a' szárazra ki szállott volna. A' külső dolgokra ügyelő Minister *Nietzi* eddig viselt hivatalját le tette, 's azt *Fontanelli* hadi Ministernek adta által. — Majlandban a' kereskedőkre és gazdag birtokos urakra három millióra menő adófizetés vettetett, hasonlóképen Olasz Ország több városiban is hol több hol kevesebb. — A' Vice Királyné Majlandot elhagyta, és a' mint mondják Veronába, mások szerint Turimba utazott.

A' Nápolyi Király a' múlt Nov. 11-ik napján következő Kir. végzést adott ki a' kereskedés előmenetelére nézve:

Az Ország jelenvaló környülállásai az Ország terméseivel való kereskedést, és azoknak másuvá való kihordatásokat, 's a földművelésnek felelevenítését szükségesnek tartják: arra való nézve nem tsak azt akarjuk, hogy azok a' külföldi termések, mellyekre Országunknak nagy szüksége van, abba szabadosan behordattassanak, hanem egyszersmind ezen eszköz által azok' titkos behordásoknak határt szabassunk, a' mi külső dolgokra és finantiára ügyelő ministerünknek előadásokra következő végzéseket hoztunk:

1. Hogy minden velünk barátságban élő és neutrális Hatalmasságoknak kereskedő hajóik minden előre való jelentés, és engedelem kérés nélkül, Országunk kikötőhelyeire, a' föld minden terméseivel, halakkal, és más élet-táplálására szükséges termésekkel meg terhelve, szabadon behőhessenek, avagy annak productumai-val kimehessenek.

2. Minden ezen végzéssel ellenkező előbbi végzések és rendelkezések vétetődjenek vissza.

3. A' jelenvaló végzésnek eszközzése és hétélyesítése ministereinkre bízatik. — Kélt *Nápolyban*, Novemb. 11-ik napján, 1813-ik esztendőben.

Joakim Napoleon.

A' Nápolyi Moniteur azt beszéli, hogy minden Nápoly Orsági hadi seregek, a' mellyek ekkorig a' Frantzia Ország hadi szolgálatjában voltak; hazájokba vissza hivattattak, és hogy Octob. 24-ik napján oda el is indultak.

A' tsatározó mezőkről.

I. Olasz Országban.

A' déli Tirolisi *Bothe*, vagy *Hirmondó* nevezetű közönséges újság leveleknek 24 ik darabjában következő *Roveredói* tudósítás adattatott ki: Abban a' véres ütközésben, mellyben az *Eckard* Austriai

Generális *Caldiero* mellett táborozott brigadáját négy osztály seregek támadták meg, tsak egy fél órani messzeségre se nyomulhattott előbb *Villanova* felé, mivel, mihelyt Nov. 17-ik napján a' mi segítő hadi seregeink oda érkeztek, miingyárt vissza vonták magokat, és a' következő napou meg támadtatván, a' St. Giacomói tetőket is elvesztvén, a' St. Martinói posztyokba nyomattattak vissza. Az ezen és a' következő napon tartott mérges verekedésben, mind a' két részről nagy volt a' veszteség, mellyekben maga a' Vice Király is mindenkor jelen volt.

Ezekben a' nevezetes verekedésekben a' *Bianchy*, *Jellachick*, *Csasteler*, *Benyouszky* és *Teutschmeister* regementjeik nagyon meg különböztették magokat, a' 8-ik vadász batallion előbb keresett ditsőséget most is megtártotta: mindazáltal mi is sokat vesztettünk nem tsak köz embereket, hanem hadi tiszteteket is, ezek közt Gróf *Bánffy* Fő Strázsa Mestert a' Károly Fő Hertzeg Uhlánus Regementjéből, 's több ő-hozzá hasonló Austriai derék vitézeket, a' mint a' Magy. Kurírnak 44-ik darabjában már bővebben előbeszéllettük.

II. Északi Német Országban.

Bremából Novemb. 16-ik napján következő módon írnak: A' mi fegyvertsátogásai közt való iparkodásunk nagy figyelmetességet érdemel, A' mi Hansavárosoknak védelmezésekre felállított hadi seregeink egy lovas eskadronnal, és egy gyalog testőrző sereggel szaporittatik meg. Egy ide való *Bosze* nevű kereskedő száz válogatott vadászokból álló sereget állít fel, 's azt az egész háború ideje alatt, monturral, fegyverrel, zsoldal maga fogja tartani, melly nekie 60 ezer forintjába fog kerülni esztendőnként; idővel 700 főre szándékozik azt szaporítani. Ez a' válogatott legényekből álló sereg, és a' több

hanseaticus seregekkel a *Wallmoden* Anglus Generális vezérlése alatt fog lenni. — Nemcsak a hadviselésre termett férfiak, hanem még a szép nem is részt venni kíván a haza szabadságának vissza szerzésében. A Brémai polgárnak egy nagy katonai ispotályt, és olly magazinumot állítanak fel, mellyet minden katonának szükségére kívántató eszközökkel, nevezetesen vászonnal, sebéseknek való tépéssel, vászonnal kötőkkel, 's több e'félékkal meg fognak rakni. — Ezeket az Amazoni ditséretre méltó asszonyokat egész Európa fogja tudálni.

Azok a Prussziái Kir. városok és erősségek, mellyekben néhány esztendőktől fogva Fr. katonai őrizetek fekütek, és mindnyájan azon ország költségén tartattak, lassanként, és egymás után vagy meghódítottak, vagy hadi erővel megvértetnek, vagy módot találván magoknak önként feladják magokat, semmi szabadulást nem remélhetvén a Frantzia Császártól. Ezek közzül való volt *Stettin* Pomerániának az Odera folyóvíz mellett fekvő népes, erős, szépen épült, és Berlintől 16 mérföldre fekvő kereskedő városa. Annak régi erőssége 1735-ik esztendőben három új bástyával szaporított meg.

Ez a nevezetes város és erősség a múlt November 22-ik napján az abban volt elhelyezett seregtől capituláció mellett visszavétetett, mellyről következő hivatal szerint való tudósítás adatott ki a Berliui újság leveleknek 30-ik Novemberi darabjában: Az ide való katonai kormányshoz, úgymond, következő officialis híradás jött a Stettini erősségnek visszavételéről: Ez az erősség, úgymond, minden ahhoz tartozó erősségekkel, bástyákkal, minden abban találtatott eleségbéli gyűjteményekkel együtt Decemb. 8-ik napján a szövetséges seregeknek által adatott. Az

abban volt katonai őrizet, azon erősségből kiköltözvén fegyverét lerakta, 's hadi fogóságba küldetett, és a Weixel folyóvízen által vitetik. — Azok a Frantziák, a kik fegyvert nem viseltek, mint p. o. a Seb-orvosok, Commissariusok, és több ezekhez hasonló szabadon hagyatnak; a tisztiek magok tábori bútorjokat meg tartják, a köz emberek pedig a magok tarisznyájokat s. a. t.

Az a Berliui újság levél, mellyben ez a jelentés kiadatott, következő jegyzéseket tett arról: „Hét esztendeig, és egy hólnapig volt ez az erősség a Frantziák hatalmában, mellybe 1805-ik esztendőben, Octob. 29-ik napján esett vala. Ennek vissza foglaltatása, kiváltképen a mi kereskedésünkre nézve igen fontos, ezen okból minden Odera mellett lévő erősségek közzül ezt akarták a Frantziák leg későbbén által adni.

Hamburgból azt írják, hogy ott a múlt Novemb. 6-ik napját követett éjjel nagylárma esvén minden úttzakat Fr. katonák foglalták el, a végre, hogy a Hamburgi bankóban lévő pénzt szekerekre rakván, onnan elvigyék. El is vittek volna bizonyosan, ha lárma nem esett, és a bankó maga helyén meg nem hagyatott volna. A Frantziák hat milliom kész pénzt kívánnak azon várostól, e' mellett azt is akarják, hogy minden hólnapra egy milliomért válallyanak kezességet magokra. — Lehetetlen azt a nyomorúságot le írni, mellyet azon városban és annak környékén szenved a szegénység. — A szegény falusi lakosoktól minden vágó marháikat el veszik a Frantziák, le vágják, azon melegen bésózzák, 's hordókra rakják, mellynek lehetetlen épségben megmaradni.

III, A' Rajna mellyékén.

A' Bambergi újság leveleknek 20-ik Novemberi darabjában azt olvassuk, hogy

a' szövetséges hadi seregek azon hónap 25-ik és 26-ik napjain, nem egy, hanem több pontokon által mentek a' Rajna folyóvízen, és hogy azon folyóvíz bal partján lakókhöz fontos hirdetmények is küldettek. Mivel erről a' tárgyról még eddig semmi hivatal szerinti való tudósítást nem vettünk, szükség azon hírnek megvalóságosodását elvárunk. Minden hadi készülétek 's rendelkezések azt mutatják, hogy a' szövetséges seregeknek Rajna vizén való által menetelek hosszas időre, baladni nem fog.

Bavariai lovasság Generálissának, és az egyesült Austriai Csász. 's Bavariai Kir. armáda fő Vezérének *Wrede* Grófnak, a' ki a' Hanaui ütközetben kapott kettős sebéből már annyira gyógyult, hogy a' vezérlésére bízott hadi seregekhez elmehetett, Felső Csász. 's Apostoli Királyi Felsője képével ékeskedő arany toláktartót küldött, egy tulajdon kezével írt igen kegyelmes levelével együtt.

A' Correspondens nevű Német Országújság levelekben azt olvassuk, hogy a' Fr. Armádanál szolgált Hannoveránusok, Hantsaúsok, 's több északi Német Országhól való katonák, a' Rajnán túl táborozó Fr. hadi seregektől csoportosan által szöknek, és a' szövetséges armádáknál vesznek hadi szolgálatot. Ezek azt beszélik, hogy *Straszburchban* és *Kehlben* 3000 főből álló őrszéknel több nintsen, de hogy azon erősségekbe sok Frantzia Conscriptusok várattasának. — Straszburch deákul *Argentatum* nagy, népes, szép, és jól meg erősített város alsó Alsatziában, a' Rajna folyóvíz

túlso részén, mellyhez csak egy fértály óráni messzeségre fekszik, 1681-ik esztendőig Német Birodalombeli szabad város volt, hanem *XIV. Lajos* Fr. Király uralkodása alatt Német Országtól elszakasztott. Az a' mellett lévő nagy hídnak fele ehez a' városhoz, a' másik része pedig az avval által ellenben fekvő *Kehli* erősséghez tartozik, melly ennekelőtte igen tsekély volt, hanem a' Frantzia revolutzió miatt támadt háborúban, nevezetesen a' Napoleon uralkodása alatt nagyon megerősítettett. E' mellett foly a' *Kintzing* nevű folyóvíz a' Rajnába. *Wrede* fő vezér *Offenbürgba* a' Svéviai Kerületnek Straszburchhoz két mérföldre a' *Kintzing* mellett fekvő városba varatik, a' mellyben most az ő vezérlése alatt lévő egyesült armádának fő hadi szállása van, mihelyt ez megessik, mindjárt fontos hadi dolgokat lehet reményleni.

Hollandia.

Minekutánna Prusszus Gen. Lajtnant: *Bülów* ennek a' tartománynak leg nevezetesebb városit Rotterdámot, Amsterdámot, Leydat 's a. t. elfoglalta, mingyárt nyomba következett a' revolutzió, a' Fr. Kormányzéseknek tagjai hivataljokból lebányattattak, és azok választattak helyettek, a' kik a' Nassau-Orániai Fejedelmi Háznak titkon baráti voltak. — Ennek a' hirtelen esett revolutzionak a' Düsselörfi közönséges újság levelek okát adják, mellyet mi a' jövő posta napon fogunk közleni Erd. Olvasóinkal.

A' tegnap előtti innep nap miatt ma egy egész arkus újsággal Erd. Olvasóinknak nem szolgálhatunk.

Dec. 4-ik napján adtak 100 Forint Conventiós pénzért 174 5/6 f. tot Váltótrédükában; Egy Császár aranyért 8 f. tot 11 krt.